

TEACHERS’ PERSPECTIVE ON COMMUNICATIVE TOLERANCE

ABORDAREA TOLERANȚEI COMUNICATIVE DIN PERSPECTIVA CADRELOR DIDACTICE

ȚURCAN (Balțat) Lilia, ,

Lecturer PHD. , „Ion Creangă” Pedagogical State University, Chisinau, R. of Moldova

ABSTRACT

THE STUDY PRESENTS A SCIENTIFIC DISCOURSE ON THE PEDAGOGY OF TOLERANCE. TOLERANT BEHAVIOR IN COMMUNICATION IS CONDITIONED BY THE PRESENCE IN HUMAN CONSCIOUSNESS OF NATIVE PREDISPOSITIONS FOR TOLERANT COMMUNICATION WHICH SHOULD BECOME A PRINCIPLE AND A RULE WITHIN PEDAGOGICAL COMMUNICATION. TEACHING AND COMMUNICATION FEATURES BECOME STRUCTURAL COMPONENTS OF COMMUNICATIVE COMPETENCE ENABLING THE PREVENTION OF EMOTIONAL PROBLEMS IN THE EDUCATIONAL CONTEXT.

Pedagogy of Tolerance is a research field that took shape at the end of the twentieth century in response to the multiple social challenges and disagreements regarding the interpersonal communication. The problem of tolerance is one of the most pressing issues for modern psychopedagogy being examined within interpersonal relations and general social context. Communicative tolerance represents a superior form of insight, wisdom, power and civilization. What is required is education and culture, assimilated or inherited, self- understanding in the first place, the comprehension of the effects in order to rich the depth and the luxury of being tolerant. Given the fact that the communicative tolerance does not imply the renunciation of ideas, weakness or indifference, though, often wrongly, we tend to resemble them with it. It is primarily the assimilation of the fact that the human race is superior: we think, evolve, we have ideas, complex and different needs and aspirations [7, p. 9-14]. Tolerance is not an intrinsic quality but one gained through education, culture and especially through training. Tolerance is learned from parents, it is not inherited. Voltaire said that the first man, who preferred to curse instead of throwing the stone,

Pedagogia toleranței este un domeniu de cercetare apărut la sfârșitul secolului XX ca răspuns la multiple provocări sociale și dezacorduri în comunicarea interpersonală. Problema toleranței reprezintă una din cele mai actuale probleme pentru psihopedagogia modernă fiind examinată în planul relațiilor interpersonale și în context social larg. *Toleranța comunicativă* reprezintă o formă superioară de înțelegere, înțelepciune, putere și civilizare. Se constată nevoie de educație și cultură, asimilată sau moștenită, de înțelegere a sinelui, în primul rând, de cuprinderea efectelor ca să ajungi la profunzimea și capacitatea luxului de a fi tolerant. Pentru că, *toleranța comunicativă* nu înseamnă renunțare la idei, slăbiciune sau indiferență, cu toate că de multe ori, în mod greșit, tindem să o asemănăm cu acestea. Este în primul rând, înțelegerea și dovada de respect a faptului că rasa umană este superioară: gândim, evoluăm, avem idei, nevoi și aspirații complexe și diferite [7, p. 9-14]. Toleranța nu este o calitate intrinsecă, ci una dobândită prin educație, cultură și, mai ales, prin antrenament. Toleranța se învață de la părinți, nu se moștenește. Voltaire, spunea, că, primul om care a preferat să injure în loc să arunce cu piatra, a inventat civilizația [12, p. 76].

is the one that invented the civilization [12, p. 76].

In this context, the extension of the concept of tolerance is attested in the socio-educational theory and practice in every epoch, later the scientific notion of communicative tolerance has been capitalized; the concept being deeply analyzed and widely used in scientific discourses until now. Pedagogical elucidation of the notion of tolerance should be done in the context of current views of the education for democracy "from the multicultural societies to intercultural societies" [4, p. 66].

Communication peculiarities are determined by the multitude of communication situations. The following features describe pedagogical communication: bilateral and explicative character; logical teaching, the double status of the teacher as the transmitter and the receiver; the active, participatory and evaluative character. Pedagogical communication is a psychophysical activity of psychosocial interaction and of continuous influence through specific manners of speaking [3, p 12].

An important competence in today's teachers' referential is communicative tolerance. Hence, the need for the teachers to develop tolerance in order to optimize the communicative interaction in the educational environment, tolerant communication being made possible by interactional synchrony, by simultaneous access to the affective vibration of the transmitter and receiver which is difficult to achieve because of certain emotional difficulties that undermine the psychological compatibility of the communication partners.

The formation of teacher's communicative tolerance will create prerequisites for the Education for Tolerance. The content of the Education for Communicative Tolerance is pedagogically determined by the objectives that reflect the axiological dimension of the outcomes with a greater degree of generality included in the field of politics, rights, and fundamental freedoms. Its central pedagogical function is the formation and development of moral conscience - civic and legal, socially and individually engaged, theoretical and practical, openness to the new content of education for democracy and intercultural education.

În această ordine de idei extinderea semnificației conceptului de *toleranță* se atestă în teoria și practica socioeducatională în orice epocă, mai târziu fiind valorificată sintagma științifică de *toleranță comunicativă* dezvăluită profund și pe larg întrebuițată în discursuri științifice până la ora actuală. Interpretarea pedagogică a toleranței trebuie realizată în contextul evoluției actuale a educației pentru democrație „de la societățile multiculturale la societățile interculturale” [4, p. 66].

Particularitățile comunicării sunt determinate de multitudinea situațiilor de comunicare. Caracteristicile comunicării didactice sunt caracterul bilateral și explicativ, logica pedagogică, dublul statut al profesorului de emițător și receptor, caracterul activ participativ și evaluativ. Comunicarea pedagogică este o activitate psihofizică de interacțiune psihosocială și de influență continuă prin limbaje specifice [3, p 12].

O competență importantă în referențialul actual al cadrelor didactice este toleranța comunicativă. Prin urmare, concluzia ce se reliefează în acest câmp de idei arată asupra unor perspective ale formării cadrelor didactice pe direcția dezvoltării toleranței pentru optimizarea interacțiunii comunicative în mediul educațional, comunicarea tolerantă fiind posibilă prin sincronie interacțională, prin intrare simultană în vibrație afectivă a emițătorului și receptorului, dificil de atins din cauza unor dificultăți emoționale care subminează compatibilitatea psihologică a partenerilor comunicării.

Formarea toleranței comunicative a profesorului va crea premise educației pentru toleranță a studenților. Conținutul educației pentru toleranță comunicativă este determinat pedagogic de obiective ce reflectă dimensiunea axiologică a unor finalități cu grad mai mare de generalitate, incluse în zona politicii, a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Are ca funcție pedagogică centrală, formarea și dezvoltarea conștiinței morale – civice și juridice, angajată social și individual, teoretic și practic, cu deschidere spre noile conținuturi ale educației pentru democrație, ale educației interculturale.

Братченко С. (2001) acordă o atenție deosebită problemei dezvoltării toleranței comunicative în domeniul învățământului. În acest mod, „toleranța comunicativă presupune

C. Братченко (2001) pays special attention to the problem of development of communicative tolerance in education. In this context, "communicative tolerance requires the awareness of the need to be tolerant and the display of a positive oriented behavior, awareness of tolerant conduct, the development of positive intercultural communication skills" [apud, 10] which is manifested by tolerance towards the emotional spectrum of the interlocutors reflected in joy or sorrow, optimism or pessimism, agitation or calmness, ascent or descent, lack of worries or anxiety, love for the world, or aggression.

Currently, the communicative tolerance is addressed in the context of the analysis of emotional culture as an indicator of a high level of emotional coefficient achieved through the development of special emotional skills. Teachers are aware of the consequences generated from halting the development of the emotional culture reflected in the insufficient development of tolerance: affective energy deficit, agitation and apathy, slow adaptation to the professional field and low resistance to emotional work, mental exhaustion, and emotional exhaustion derived from professional overload. The low level of teachers' emotional culture is usually reflected in the communicative behavior and interpersonal relationships through emotional imbalance, numbness, interpersonal conflicts, occupational stress, low resistance to professional activity, lack of expressiveness and emotional originality, minimized self-education effort and subjective evaluation, emotional lability, inconsistency, intolerance and lack of cooperation etc. [1, p. 49], hence expressing, as stated by Rocco M. (2004), "the tendency to trigger the rush of emotions and impulses" [9, p. 98] which leads to inadequate pedagogical reactions and emotional irrationality.

Emotional self-regulation can be assured, in particular, by emotional stability and affective tolerance that enables the suppression of emotional tensions - skills that optimize the overall pedagogical activity [11, p. 31-35]. In this respect, Macavei Elena claims that biopsychical necessities - the information need and the need to communicate - create the motivational milestone for the development of communication skills. For these reasons, teacher's needs to communicate are mirrored in the peculiarities of

conștientizarea necesității de a fi tolerant și exprimarea comportamentului orientat pozitiv, conștientizarea conduitei tolerante, dezvoltarea competențelor de interacțiune pozitivă în comunicarea interculturală" [apud, 10] care se manifestă prin toleranță față de spectru emoțional al interlocutorilor reflectat în bucurie sau tristețe, optimism sau pesimism, agitație sau calm, urcuș sau coborâș, lipsa grijilor sau neliniștea, dragoste față de lume sau agresivitate.

Actualmente toleranța comunicativă este abordată în contextul studierii culturii emoționale ca expresie a unui înalt nivel al coeficientului de emoționalitate în formula unor competențe emoționale aparte. Cadrele didactice conștientizează problemele generate de nedezvoltarea culturii sale emoționale în sensul dezvoltării insuficiente a formațiunilor tolerante: deficit de energie afectivă, *agitație și apatie, ritm scăzut de adaptare la câmpul profesional și rezistență scăzută la munca emoțională, extenuare psihică și epuizare emoțională* derivate din suprasolicitările profesionale. Nivelul scăzut al culturii emoționale a profesorilor se reflectă, de regulă în comportamentul comunicativ și în rețeaua de relații interpersonale prin: *dezechilibrul emoțional, lipsă de sensibilitate, conflicte interpersonale, stres ocupațional, rezistență scăzută la activitatea profesională, lipsă de expresivitate și originalitate emoțională, eforturi minimalizate de autoeducație și evaluare subiectivă, labilitatea dispoziției afective, incoerență acțională, intoleranță și lipsă de cooperare* etc. [1, p. 49], exprimând astfel după cum a afirmat Rocco M. (2004) „tendința de a declanșa graba emoțiilor și a impulsurilor” [9, p. 98], fapt ce conduce la reacții pedagogice inadecvate și susține punctul de vedere privind caracterul irațional al afectivității.

Autoreglarea emoțională poate fi asigurată, mai ales, de stabilitatea emoțională și de toleranța afectivă, ce permite suprimarea tensiunilor emoționale, competențe ce eficientizează activitatea pedagogică pe ansamblu [11, p. 31-35]. În acest sens Macavei El. susține că trebuințele biopsihice – nevoia de informații și nevoia de comunicare creează fundamentul motivațional pentru dezvoltarea competențelor de comunicare. Din aceste rațiuni nevoia de comunicare a cadrelor didactice se reflectă în particularități formării toleranței

communicative tolerance in education. From B. Бойко's perspective (1996), in the communication process, communicative tolerance is reflected in the characteristics of communicative behavior.

As claimed by Țurcan L. (2015), emotional tolerance is a communicative competence extremely important for teachers. Tolerance within pedagogical communication appears as a complex concept which, on the one hand, embodies philosophical, ethical, and aesthetic problems, and on the other hand refers to the teachers' characteristics and highest qualities. Tolerance within pedagogical communication does not denote only patience, emotional stability and balance, fairness, tact, humanity, kindness, attention, wisdom, compassion, ambition, lack of falsehood in relations and communication with students, nonviolence etc., but rather a combination of the these qualities that, if used reasonably and peacefully, forms what is called tolerance in pedagogical communication [10].

The intolerant feelings are formed as a result of negative experiences, and their abolishment will naturally lead to communicative tolerance. Быва Л. (1994) pays a special attention to the issue of developing communicative tolerance within educational environment. Therefore, tolerance requires a positive behavioral orientation, awareness of the dimensions of self-tolerance and self-intolerance, developing positive interpersonal communication skills.

From B. Бойко's perspective (1996), during the communication process, communicative tolerance is manifested through the features of communicative behavior. For example, the overall low level of communicative tolerance is manifested through: (a) the failure to understand the individuality of the other; (b) self-overestimation, "the perception that he is the calibration of correctness"; (c) categorical conduct; (d) conservatism in evaluating the others; (e) the inability to inhibit the destructive emotional states; (f) tendency to re-educate the partner; (g) unwillingness to forgive the mistakes of others; (k) showing impatience to physical or mental discomfort of the partner; (l) difficult adjustment to the behavior of those around [apud, 10, p. 69].

Tolerance, as a human value, is reflected in communication. The concept of communicative

communicative în mediul educațional. Din perspectiva opiniei exprimate de Бойко В. (1996), în procesul comunicării, toleranța comunicativă se manifestă sub forma caracteristicilor comportamentale comunicative.

Din afirmația expusă de Țurcan L. (2015) toleranța comunicativă constituie o competență emoțională deosebit de importantă pentru cadrele didactice. Toleranța în comunicarea pedagogică apare ca un concept complex care, pe de o parte, atinge probleme filozofice, etice, estetice, pe de altă parte, se referă la caracteristicile, proprietățile de bază ale profesorilor în cel mai înalt sens. Toleranța în comunicarea pedagogică nu este doar răbdare, stabilitate și echilibru emoțional, corectitudine, sentiment de tact, umanitate, bunăvoință, atenție, înțelepciune, compasiune, exigență, bunătate, lipsă de falsitate în relațiile și comunicare cu elevii, nonviolență etc. Aceste combinații rezonabile și pașnic folosite va fi ceea ce numim toleranță în comunicare pedagogică [10].

Formațiile intolerante reprezintă, consecințe ale experienței negative, a căror înlăturare va contribui la dezvoltarea formației tolerante firești în comunicare. Быва Л. (1994) acordă o atenție deosebită problemei dezvoltării toleranței comunicative a actorilor educației. În felul acesta, toleranța presupune orientarea pozitivă a comportamentului, conștientizarea dimesiunilor toleranță și intoleranță ale sinelui, dezvoltarea abilităților de interacțiune pozitivă în comunicarea interpersonală.

Din perspectiva opiniei exprimate de Бойко В. (1996), în procesul comunicării, toleranța comunicativă se manifestă sub forma caracteristicilor comportamentale comunicative. Spre exemplu, **nivelul general scăzut al toleranței comunicative se manifestă prin:** (a) refuzul de a înțelege individualitatea celuilalt, (b) supraestimarea de sine „percepția că este etalonul corectitudinii”, (c) manifestarea conduitei categorice, (d) conservatorismul în evaluarea altora, (e) incapacitatea de a inhiba stările emoționale distructive, (f) tendința de a reeduca partenerul, (g) refuzul de a ierta greșelile celuilalt, (k) manifestarea nerăbdării la disconfortul fizic sau psihic al partenerului, (l) adaptarea dificilă la comportamentul celor din jur [apud, 10, p. 69].

Toleranța ca valoare umană se reflectă în comunicare. Expresia *toleranța comunicativă*

tolerance is approached in the domain sources, but mostly within pedagogical communication.

Communicative retroactivity may be assured through a culture based on emotional communication, exhibiting the following features: (a) creating a positive affective learning environment showing interest for the development of communication with students; (b) strong explanatory character; (c) structuring the pedagogical messages according to pedagogical and emotional mood (preferably positive); (d) the active role of the teacher as the transmitter and receiver that selects the information, makes it accessible, organizes and personalizes it depending on the specific age of the students; (e) carrying out the emotional / expressive, evaluative and self-evaluative functions for the educated and the educator pursuing the attainment of educational outcomes [2, p. 89].

Tolerance is a complex and controversial topic. Educators who assume the responsibility for promoting it will face multiple issues related not only to previous intolerant situations but also related to varied and contrasting concepts and perceptions of tolerance, which may obscure its meaning as well as the social conditions that make the tolerance appear as an almost untouchable goal. To acquire communicative tolerance people should make the effort to defeat some trends such as aggression, ethnocentrism, exploitation, envy, etc. Education can help in this regard. Using strictly pedagogical terminology, tolerance does not represent a purpose itself but rather a means and the educational objective in the spirit of tolerance is to "recognize and respect the dignity and integrity of all human beings" [9, p. 19]. Tolerance in communication is conditioned by the presence in human consciousness **of native predispositions for a tolerant communication** that must become a principle and a rule in pedagogical communication. The degree of teachers' communicative tolerance formation is determined by the peculiarities of personality development such as intelligence, emotions, will, motivation, communicative competence, being shaped by the peculiarities of interpersonal relations and gender.

Pedagogical tolerance is an important professional competence for teachers that involves professional activism and optimal

este înregistrată în surse de domeniu, cel mai frecvent în abordarea comunicării pedagogice.

Retroacțiunea comunicativă poate fi asigurată printr-o comunicare bazată pe cultură emoțională, având următoarele caracteristici definitorii: (a) crearea unui câmp afectiv pozitiv și favorabil învățării prin exprimarea unor atitudini de interes pentru dezvoltarea comunicării cu elevii; (b) caracterul pronunțat explicativ; (c) structurarea mesajelor didactice conform logicii pedagogice și dispoziției emoționale (dezirabil pozitive); (d) rolul activ al profesorului de emițător și receptor care selectează informațiile, le face accesibile, le organizează și mai ales le personalizează în funcție de specificul vârstei; (e) realizarea funcțiilor afectivă/expresivă, evaluativă și autoevaluativă, pentru educat și educator, urmărind atingerea finalităților educaționale [2, p. 89].

Toleranța este un subiect complex și controversat. Educatorii care își asumă responsabilitatea s-o promoveze se vor confrunta cu multiple probleme ce țin nu numai de situațiile de intoleranță expuse anterior, ci și de concepte și percepții ale toleranței variate și contrastante, care îi pot obscuriza sensul, precum și de condițiile sociale care fac ca toleranța să apară ca un obiectiv aproape de neatins. Pentru a dobândi toleranța comunicativă, oamenii trebuie să facă efortul de a învinge unele tendințe precum: agresivitatea, etnocentrismul, exploatarea, invidia etc. Educația poate ajuta în acest demers. Vorbind în termeni strict didactici, toleranța nu este un scop în sine, ci un mijloc, iar obiectivul educației în spiritul toleranței constă în „a recunoaște și a respecta demnitatea și integritatea tuturor ființelor umane” [9, p. 19]. Conduita tolerantă în comunicare este condiționată de prezența în conștiința umană a unor **predispoziții native pentru o comunicare tolerantă** care trebuie să devină un principiu și regulă în comunicarea pedagogică. Gradul de formare a toleranței comunicative la cadrele didactice este determinată de particularitățile de dezvoltare a structurilor de personalitate, cum ar fi inteligența, emoțiile, voința, motivația, competența de comunicare, fiind determinat de particularitățile relațiilor interpersonale și de specificul de gen.

Toleranța pedagogică este o competență profesională importantă a cadrelor didactice ce presupune activism profesional și implicare

involvement in the pedagogical activity for self-actualization and enhancement of professional efficiency. Pedagogical ethics imply the adoption by teachers of certain principles and norms of tolerance, valid for the educational environment, becoming aware of their roles as creators of values and their task to develop the professional community through the exchange of social values that determine job satisfaction.

optimă în activitatea pedagogică pentru autoactualizare și sporire a eficienței profesionale. Etica pedagogică implică adoptarea de către profesori a unor principii și norme ale toleranței, valabile pentru domeniul învățământului, conștientizarea rolurilor de creator al valorilor și dezvoltarea comunității profesionale prin schimbul de valori sociale ce determină satisfacția muncii.

References:

1. Cojocaru-Borozan M. Teoria culturii emoționale. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2010. 239 p.
2. Cojocaru-Borozan M. Valori ale cult emoționale promovate în învățămîr superior. În: Priorități actuale în proce educațional. Materialele Conferinței Științil Internaționale. Chișinău: CEP USM, 2010.
3. Ciobanu O. Comunicarea didactică. Editura ASE, București 2003.
4. Dobrescu E. M. Sociologia comunicării. București: Victor, 1998.
5. **Macavei E. Toleranța interetnică – princip politic și mod înțelept de a fi și de a exista. volumul „Eficiență, legalitate, etică România mileniului trei”, Brașov: 2002.**
6. Neacșu I. Suditu M. Inteligența emoțională integrată comportamentului social. Repere de metodologie aplicată: chestionarul specific. În: Revista *Protecția socială a copilului*. București: Semne, nr.12. 2002
7. Platon C. Evaluarea calității în învățământul universitar. Chișinău: CEP USM, 2005.
8. Reardon B. Toleranța – calea spre pace. Chișinău: ARC, 2004
9. Rocco M. Creativitate și inteligență emoțională. Iași: Polirom, 2004. 247 p.
10. Țurcan (Balțat) L. Formarea cadrelor didactice prin valorile toleranței. Chișinău: S.n., 2015. 324 p.
11. Voltaire. Tratat despre toleranță. Bucure Antet, Press 2010.160 p.
12. Bulletin Scientifique – La Série Sciences de L’ Éducation / Bulletin Științific – Seria Științele Educației. Editura Universității din Pitești. Nr.1-2011. 190 p
13. Francesc Torralba Roselló forum libertas The pedagogy of tolerance.

Referințe bibliografice:

1. Cojocaru-Borozan M. Teoria culturii emoționale. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2010. 239 p.
2. Cojocaru-Borozan M. Valori ale cult emoționale promovate în învățămîr superior. În: Materialele Conferinței Științil Internaționale „Priorități actuale în proce educațional”. Chișinău: CEP USM, 2010. p.
3. Ciobanu O. Comunicarea didactică. Editura ASE, București 2003, p 12
4. Dobrescu E. M. Sociologia comunicării. București: Victor, 1998.
5. **Macavei E. Toleranța interetnică – princip politic și mod înțelept de a fi și de a exista. volumul „Eficiență, legalitate, etică România mileniului trei”, Brașov: 2002.**
6. Neacșu I. Suditu M. Inteligența emoțională integrată comportamentului social. Repere de metodologie aplicată: chestionarul specific. În: Revista *Protecția socială a copilului*. București: Semne, nr.12. 2002 p9-14 p56
7. Platon C. Evaluarea calității în învățământul universitar. Chișinău: CEP USM, 2005. 276p, p63
8. Reardon B. Toleranța – calea spre pace. Chișinău: ARC, 2004
9. Rocco M. Creativitate și inteligență emoțională. Iași: Polirom, 2004. 247 p.
10. Țurcan (Balțat) L. Formarea cadrelor didactice prin valorile toleranței. Chișinău: S.n., 2015. 324 p.
11. Voltaire. Tratat despre toleranță. Bucure Antet, Press 2010.160 p.
12. Bulletin Scientifique – Lq Série Sciences de L’ Éducqtion / Bulletin Științific – Seria Științele Educației. Editura Universității din Pitești. Nr.1-2011. 190 p
13. Francesc Torralba Roselló forum libertas The pedagogy of tolerance.

- <http://www.sportmagister.com/reportaje.11.04.13>
14. Laurence Thouroude. La tolérance pédagogique à l'école maternelle. In: Revue française de pédagogie. Volume 119, 1997. pp. 39-46.
- <http://www.sportmagister.com/reportaje.11.04.13>
14. Laurence Thouroude. La tolérance pédagogique à l'école maternelle. In: Revue française de pédagogie. Volume 119, 1997. pp. 39-46.